

Problém filosofický (a jazyk) / Jazyk a filosofické problémy
Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[1995](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[1995](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 29. 8. 1995
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 29. 8. 1995

Problém filosofický (a jazyk) / Jazyk a filosofické problémy

Pro filosofa je jeho jazyk zásadně významný. Nesmíme to však chápat – jako někteří – v tom smyslu, že filosofické problémy jsou vesměs nebo přinejmenším většinou problémy jazyka. Jde o spíše to, že některé jazyky jsou pro filosofii inspirativnější než jiné a že na jedné straně odkrývají někdy i málo tušené nebo netušené cesty závažných filosofických výzkumů, na druhé straně však vůbec dovolují – na rozdíl od jiných – aby se filosof určitými problémy zabýval. Tendence některých filosofů a filosofických škol zlehčit filosofické problémy tím, že je vysvětlí jako problémy jazyka nebo že je na takové problémy jazyka převedou (redukují), jsou velmi zpozdilé, neboť zcela zapomínají na to, že každý jazykový útvar se vždycky vztahuje také k něčemu, co není jeho součástí a co vůbec není pouhou složkou jazyka, co však není ani žádnou danou předmětnou skutečností, která by byla částí nebo členem předmětného světa. Bylo by to podobné tomu, jako kdyby někdo celou geometrii chtěl převést na problémy jazyka. Chyba spočívá především v podcenění významu jazyka. Jiné, neméně chyba ovšem spočívá v důsledku tohoto podcenění, totiž v nedostatku pochopení důležitosti toho, co je všem jazykům společné (ovšem ne ve smyslu společného rysu či vlastnosti, nýbrž ve smyslu toho, k čemu se všechny jazyky vztahují resp. nač jsou orientovány a v čem jsou zakotveny). Byli to staří Řekové, kteří začali pro pojmenování tohoto společného užívat slova LOGOS. Bez ohledu na to, jak se význam tohoto slova v dějinách proměňoval a k jakým významovým posunům docházelo (i když bude vždy dobré tyto posuny znát a vyznat se v nich), stojíme dnes (a filosofové budou vždycky i nadále stát) před úkolem sami sobě a také veřejně před druhými filosofy vyjasnit vlastní chápání LOGU. Nepochybně tu jde o rozhodnutí strategické, a ve filosofických strategiích jsou vždycky možné varianty a alternativní možnosti. Nicméně posuzovat různé strategie a v jejich rámci také různou ražbu chápání LOGU je zapotřebí teprve tehdy, když jsou plně rozvinuty v aplikacích a mohou se vykázat filosoficky relevantními výsledky.

(Písek, 950829-2.)